



Miljøministeriet  
Miljøstyrelsen

# Strategisk Miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

**Råbjerg Mile og Hulsig Hede**  
Natura 2000-område nr. 2  
Habitatområde H2  
Fuglebeskyttelsesområde F5

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen

Redaktion: Miljøstyrelsen Nordjylland

Forsidefoto:

Klitlandskab

Fotograf: Tage Burholt

ISBN: 978-87-7564-707-1

# Indhold

|                                                                                  |          |
|----------------------------------------------------------------------------------|----------|
| <b>1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 .....</b>          | <b>4</b> |
| 1.1 Ikke teknisk resumé.....                                                     | 4        |
| 1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer .....                 | 5        |
| 1.2.1 Anden lovgivning .....                                                     | 6        |
| 1.2.2 Andre relevante planer .....                                               | 6        |
| 1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ .....        | 8        |
| 1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....                             | 8        |
| 1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet .....                      | 11       |
| 1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....                               | 11       |
| 1.4.2 Befolkningen .....                                                         | 12       |
| 1.4.3 Menneskets sundhed .....                                                   | 12       |
| 1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer .....                          | 12       |
| 1.4.5 Materielle goder og kulturarv .....                                        | 13       |
| 1.4.6 Landskab.....                                                              | 13       |
| 1.4.7 Arter .....                                                                | 13       |
| 1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater .....                       | 14       |
| 1.5 Eksisterende miljøproblemer .....                                            | 14       |
| 1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området .....                            | 15       |
| 1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....                                     | 15       |
| 1.7 Planens indvirkning på miljøet.....                                          | 15       |
| 1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet .....          | 18       |
| 1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg ..... | 18       |
| 1.10 Overvågning .....                                                           | 20       |

# 1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område nr. 2, Råbjerg Mile og Hulsig Hede består af habitatområde nr. 2 og fuglebeskyttelsesområde nr. 5.

Området ligger ikke nær den danske grænse, men på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet findes en del ynglefugle, f.eks. trane, hedelærke, natravn og rødrygget tornskade, der overvintrer uden for landets grænser.

Som del af Natura 2000-planens indsatsprogram arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets fugle eller arter, bl.a. ved at der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper og gennem sikring af en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje for de lysåbne naturtyper. Planens indsatsprogram fokuserer desuden på, om der er behov for yderligere sikring mod forstyrrelser med fokus på træk- og ynglefugle samt pattedyr.

Planens indsatser for fugle på udpegningsgrundlaget vurderes potentielt at kunne hjælpe til at sikre og have gavnlig effekt på bestande af fugle, som bevæger sig over landegrænser.

Området er ikke geografisk forbundet med områder, herunder Natura 2000-områder, i udlandet. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen består udelukkende af tiltag, som i forhold til områdets naturtyper vurderes at kunne påvirke lokalt fx indsats på hedearealer eller bekæmpelse af invasive arter. Det vurderes derfor ikke, at Natura 2000-planen har grænseoverskridende påvirkning ud over de ovenfor beskrevne.

## 1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-område nr. 2 er især udpeget for at beskytte de sammenhængende forekomster af klitnatur. Natura 2000-planens indsatsprogram bidrager til at skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne fx gennem arbejdet for at sikre de lysåbne

terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje, herunder hedepleje og bekæmpelse af invasive arter. Planen rummer ligeledes indsatser vedrørende udlægning af arealer til urørt skov. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedr. plejeindsatser og aftaler om udlægning af urørt skov.

Planens indsatser for naturtyperne er ligeledes med til at gavne fugle og arter i området, fx. stor vandsalamander, strandtudse og markfirben. Planens indsatsprogram fokuserer desuden på, om der er behov for yderligere sikring mod forstyrrelser med fokus på træk- og ynglefugle samt pattedyr. Natura 2000-planen bidrager herved bl.a. til at sikre eller genoprette levesteder for en levedygtig bestand af trane, natravn, hedelærke og rødrygget tornskade på nationalt og/eller internationalt niveau.

Indsatser i forbindelse med hedepleje vil bidrage til at forbedre bevaringsstatus for hedepletvinge, som har en vigtig bestand i området.

Den sikring og forbedring af naturgrundlaget, som forventes som følge af Natura 2000-planens indsatsprogram forventes at gavne landskabsværdien i området. Planen vil potentielt give befolkningen adgang til en mere spændende natur. Planen kan indirekte bidrage positivt til menneskers sundhed gennem et større incitament til rekreative aktiviteter samt forbedring af områdets biodiversitet og genskabelse af mere robuste økosystemer.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes at komplimentere og understøtte de eksisterende fredninger og andre igangværende plejeforanstaltninger i Natura 2000-området. Natura 2000-planens indsatser kan også modvirke tilgroning af fortidsminder, og medvirker dermed til at sikre kulturarven. Realisering af indsatsprogrammet i planen kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter samt vandområdeplanen for området.

## **1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer**

### Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

### Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Målet er, at området udgør et stort lysåbent, lavtvoksende og sammenhængende klitlandskab, i en mosaik af klitnatur og næringsfattige søer og vandløb og med udbredte levesteder for ynglefugle og arter.

Hvid klit (2120), grå/grøn klit (2130), klithede (2140), havtornklit (2160), grårisklit (2170), klitlavning (2190), tørvelavning (7150), samt skovklit (2180) sikres og søges udvidet, hvor de naturgivne forhold gør det muligt. Nævnte naturtyper har enten stærkt ugunstig bevaringsstatus, særlige forekomster i Danmark eller biogeografisk store forekomster i området. Naturtyperne forklit, søbred med småarter, vandløb, stilkege-krat, skovbevokset tørvemose, elle- askeskov har ligeledes stærkt ugunstig tilstand.

Områdets levesteder i form af klitnatur sikres for de nationalt betydende ynglefugle, trane, natravn, hedelærke og rødrygget tornskade og arealet af velegnede levesteder øges. Området rummer i perioder over 1 % af den nationale bestand af disse ynglefugle. Markpiber og hjejle, der begge har stærkt ugunstig bevaringsstatus vurderes uddøde i Danmark. Tinksmed vurderes heller ikke at yngle i området længere. For alle tre arter gælder det dog at de stadig har velegnede levesteder i området.

I den forbindelse prioriteres lysåbne klitlavninger med lavtvoksende vegetation generelt over klitlavninger tilgroet med højt voksende vegetation. Samtidig prioriteres pleje, der sigter på at holde klitnaturen helt fri for trævækst.

Arealer med velegnede levesteder for hedepletvinge sikres, øges og/eller sammenkædes.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

Den økologiske integritet sikres derudover god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

### **1.2.1 Anden lovgivning**

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

### **1.2.2 Andre relevante planer**

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundslande og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredsskovpligtige arealer.

#### Vandområdeplaner og EU's havstrategi

Natura 2000-område nr. 2 er beliggende i vandområdedistrikt Jylland og Fyn. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandområdeplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

#### Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

#### Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af spillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

#### Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

#### Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegningsgrundlag af nationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om nationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til

etablering af naturnationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelseshensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførsel er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om naturnationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

#### Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

### **1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ**

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

#### **1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen**

Grå/grøn klit (2130). Naturtilstanden for områdets grå/grønne klitter er overvejende god. Den gode tilstand tilskrives den lave vegetation, mængden af lav og mos, mange særligt følsomme arter, samt få problemarter og invasive arter. Ca. 10% er i moderat til ringe tilstand pga. et forholdsvis ringe artsindex med færre særligt følsomme arter og flere problemarter, tilgroning med høje urter og vedplanter, herunder invasive arter.

Klithede (2140). Naturtilstanden for områdets klitheder er overvejende god. Den gode tilstand tilskrives stor dækning af dværgbuske, lav øvrig vegetation og mange særligt følsomme arter. Ca. 20% af arealet er i moderat og ringe tilstand, dette skyldes et forholdsvis ringe artsindex med færre særligt følsomme arter og flere problemarter, tilgroning med høje urter og vedplanter, herunder invasive arter.

Klitlavning (2190). Naturtilstanden for klitlavninger er overvejende god. Den gode tilstand tilskrives for naturtypen hensigtsmæssige hydrologiske forhold og mange særligt følsomme arter. Ca. 1/3 af det samlede areal med klitlavning er i moderat naturtilstand og arealet i ringe tilstand skyldes et forholdsvis ringe artsindex med få særligt følsomme arter og lidt problemarter, en for naturtypen uhensigtsmæssig hydrologi og tilgroning med vedplanter, herunder invasive arter.

Hvid klit og vandremiler (2120). Naturtilstanden for hvid klit er overvejende god. Den gode tilstand tilskrives strukturen med god dækning af partier med bart sand, naturtypekarakteristiske arter, herunder særligt følsomme arter og fraværet af invasive arter. Ca. 20% af arealet er i moderat naturtilstand, dette skyldes primært indslag af invasive arter. Endvidere antages det at forringelsen skyldes, at hvid klit er i succession mod grå/grøn klit.

Grårisklit (2170). Naturtilstanden for grårisklit er overvejende god og høj. Den gode tilstand tilskrives god dækning af gråris, lav øvrig vegetation og mange særligt følsomme arter. Arealet i moderat og ringe naturtilstand skyldes et forholdsvis ringe artsindex med få særligt følsomme arter og tilgroning med problemarter i form af høje urter og invasive arter.

Forklit (2110). Naturtypen er i god naturtilstand. Den gode tilstand tilskrives strukturen med god dækning af partier med bart sand, naturtypekarakteristiske arter og fraværet af invasive arter.

Havtornklit (2160). Naturtilstanden er moderat på grund af et relativt lavt artsindex med få særligt følsomme arter og pga. tilgroning med enkelte problemarter og især med invasive arter.

Områdets skovnatur præges af små arealer med skovklit og enkelte arealer med stilkegekrat, elle og askeskov, samt skovbevokset tørvemose.

Der er et enkelt areal på ca. 1 ha med skovbevokset tørvemose nær ved Råbjerg Mile. Arealet af naturtypen er faldende fra første til anden kortlægning. Dette skyldes kortlægning til både lysåben og anden skovnatur.

Der er registreret skovklit flere steder i området, især ved Råbjerg Mile og nord for Hulsig, tilsammen udgør forekomsterne ca. 8,5 ha. Arealet er stigende fra første til anden kortlægning.

Der er registreret 2 forekomster af stilkegekrat på ca. 2 ha ca. i området nordøst for Hulsig. Arealet af naturtypen er svagt stigende fra første til anden kortlægning.

Der er nykortlagt et areal med Elle- og askeskov på ca. 1 ha i den udvidede del af habitatområdet ved den østlige del af Skagen Klitplantage.

I naturtypen elle- og askeskov (91E0) er der registreret <1 store træer/ha på hele arealet. Der er registreret 1-5 stykker liggende dødt ved/ha på hele arealet. Der er endvidere registreret 1-5 stykker stående dødt ved/ha på hele arealet.

I naturtypen skovbevokset tørvemose (91D0) er der registreret <1 store træer/ha på hele arealet. Der er på hele arealet registreret <1 stykker liggende dødt ved/ha. Der er desuden registreret <1 stykker stående dødt ved/ha på arealet.

I naturtypen skovklit (2180) er der registreret <1 store træer/ha på godt 2/3 af arealet, mens der på knap 1/3 af arealet er registreret 1-5 store træer/ha. Der er registreret <1 stykker liggende dødt ved/ha på godt halvdelen af arealet, og 1-5 stykker liggende dødt ved/ha på knap halvdelen af arealet. Der er desuden registreret <1 stykker stående dødt ved/ha på godt 2/3 af arealet, og 1-5 stykker stående dødt ved/ha på knap 1/3 af arealet.

I naturtypen stilkege-krat (9190) er der registreret <1 store træer/ha på ca. 1/3 af arealet, mens der på ca. 2/3 af arealet er registreret 1-5 store træer/ha. Der er registreret 1-5 stykker liggende dødt ved/ha på hele arealet. Der er endvidere registreret <1 stykker stående dødt ved/ha på arealet.

Jf. seneste Artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitatyper.

Tørvelavning (7150). Naturtypen blev ikke registreret i 3. kortlægningsrunde. Den manglende forekomst skyldes, at naturtypen hurtigt som et led i den naturlige succession ændrer sig til forskellige andre klitnaturtyper, især grårisklit og klithede.

Lobeliesø (3110). Alle 3 søer med naturtypen er beregnet til at være i høj tilstand grundet deres placering i åbent landskab med gode lysforhold samt, registrering af fin bunke.

Søbred med småurter (3130). De 4 ud af 5 søer med naturtypen er i god tilstand pga. artsrige bredder med karakteristiske amfibiske planter såsom pilledrager, strandbo og aflangbladet vandaks. Søen i moderat tilstand har lavere artsrigdom og er skyggepåvirket fra vedplanter på de brednære arealer.

Kransnålalge-sø (3140). Alle 6 søer er beregnet til at være i god/høj tilstand, hvilket skyldes deres placering i lysåbent landskab.

Næringsrig sø (3150). Alle 6 søer er beregnet til at være i høj og i god tilstand. Generelt har søerne ingen eller ubetydelige forekomster af trådalger og rørskov. Der findes desuden en artsrig vegetation domineret af arter som frøbid, flydende stjerneblomst og arter af andemad.

Brunvandet sø (3160). De 5 søer med denne naturtype er beregnet til at være i høj tilstand. Søerne har høj dækningsgrad af undervandsvegetation, ingen forekomst af trådalger og kun lave forekomster af rørskov.

I dette Natura 2000-område er der kortlagt 1,8 km vandløb med vandplanter (3260). Natura 2000-området ligger inden for vandområdeplanen for Jylland og Fyn.

Det ses af figuren, at hovedparten af kortlagte søer, kortlagt som muligt levested, har en god og en høj tilstand som levested for stor vandsalamander. Søerne i høj og god tilstand er næringsfattige, upåvirkede og med begrænset skyggepåvirkning. Søerne i moderat tilstand har en ringe artstilstand og en ringe strukturstilstand på grund af at den er helt eller delvist skygget af høje urter og vedplanter.

De enkelte levesteders tilstand kan ses præsenteret på kort via Miljøstyrelsens [MiljøGis](#).

Det kortlagte levested for rørdrum er i høj tilstand. Rørskoven ved milesøerne er dog næringsfattig, hvilket har medført en mindre tæt rørskov med større risiko for prædation omkring redestederne.

I området er der kortlagt 1 levested for plettet rørvagtel i god tilstand. Den gode tilstand skyldes primært at området har en passende fugtighed og vegetationshøjde.

I området er der kortlagt 2 levesteder for tinksmed i høj tilstand og 1 levested i god tilstand. Levestederne er kendetegnet ved for arten hensigtsmæssig hydrologiske forhold og store vandflader med passende vegetationshøjde langs bredzonen. Levestederne har desuden få høje strukturer og en meget lav menneskelig forstyrrelse.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den gode naturtilstand på en stor andel af naturarealerne og den hensigtsmæssige drift ikke fastholdes. Der er ligeledes risiko for, at naturtilstanden ikke vil blive forbedret i klitnaturtyperne, da der er behov for en fremadrettet indsats mod invasive arter og opvækst af andre vedplanter og høje urter.

For skovnaturtyperne i området vil en manglende gennemførsel af indsatsprogrammet, som f.eks. urørt skov, betyde at skovstrukturer som antallet af store træer og mængden af dødt ved ikke forbedres, der dermed ikke kommer de truede arter, der er knyttet til disse skovhabitater, til gavn.

Manglende realisering af indsatsprogrammet i Natura 2000-planen kan desuden medvirke til, at levesteder for ynglefugle forringes på grund af tilgroning.

Der er ligeledes risiko for, at bestanden hedepletvinge ikke sikres, og at bevaringsstatus for arten forringes på biogeografisk niveau, idet dens levesteder er afhængige af pleje.

Hvis ikke planens indsats om pleje af de lysåbne arealer gennemføres, vil tilgroning af områdets kulturminde ikke i samme omfang modvirkes.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for at den biologiske mangfoldighed i området generelt stagnerer. Dette kan for befolkningen betyde, at de ikke får adgang til naturområder af højere kvalitet, samt at de rekreative aktiviteter, som f.eks. motion kan blive mindre attraktive, og dermed udebliver den positive effekt på befolkningens sundhed.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, udebliver planens potentielle kumulative positive effekter i forhold til konkrete projekter og vandområdeplanen for området.

## **1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet**

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

### **1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed**

Natura 2000-planen bidrager, ud over sikring af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for området, generelt til at sikre de øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området, idet Natura 2000-planerne generelt medvirker til at etablere gunstige forhold for naturen. Hermed bidrager Natura 2000-planerne også til at opnå biodiversitetskonventionens mål om at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares, ligesom planen bidrager til at sikre levesteder for arter, der er beskyttet i medfør af generelle fredningsbestemmelser.

Tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter samt kunstig afvanding forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter. Desuden kan tilgroning medføre forringelse af levestederne for hedepletvinge og områdets ynglefugle. Pleje og genetablering af en hensigtsmæssig hydrologi, samt hedepleje, bekæmpelse af invasive arter og udlægning af urørt skov vil modvirke denne udvikling og vil desuden medvirke til, at naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, får forbedrede forhold.

Området rummer væsentlige arealer med naturtyperne hvid klit og vandremiler, grå klit, klithede, grårisklit og klitlavning (2120, 2130, 2140, 2170 og 2190), og det rummer over 5 % af arealet af disse naturtyper i den kontinentale biogeografiske region i Danmark.

I og omkring Natura 2000-området findes bestande af flere fredede/sjældne arter, heriblandt hedepletvinge, snekruslav og stilk-siv. Bevaring af den lysåbne vegetation ved sikring af pleje

medfører generelt, at forholdene for ovenstående arter forbedres, idet deres naturgrundlag forbedres sammen med indsatsen for habitatnaturen.

Med planens indsats om udlægning af urørt skov skabes større variation i skovene med forventeligt mere naturlige vandforhold, flere skovlysninger, mere dødt ved og mere skovgræsning. Denne indsats skaber gode rammer for biodiversiteten i området generelt.

Med planens indsats for habitatnaturen sikres samtidig § 3-beskyttede natur i området og rødlistede arter.

### **1.4.2 Befolkningen**

Natura 2000 område N2 Råbjerg Mile og Hulsig Hede og fuglebeskyttelsesområde nr. 5 er beliggende i Frederikshavn Kommune, der har et indbyggertal på 59.000. Der er offentlig adgang til størstedelen af området. Natura 2000-planen vil kun undtagelsesvist og på mindre arealer kunne ændre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag.

Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området, hvilket kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift på arealerne, hvilket evt. også kan betyde ændret hegning i området.

Planen indeholder desuden en mulig indsats om udlægning af urørt skov. Udlægning af urørt skov i området kan medføre en ændret adgang til områder på visse tidspunkter af året, ligesom færdsel uden for veje og stier med tiden kan blive sværere som følge af væltede træer, og eventuelle hegninger.

Miljøstyrelsen arbejder på en løbende opdatering af oversigt over naturtyper, arter og fugle som findes i væsentlig forekomst i Danmark og om der er behov for yderligere sikring mod forstyrrelser med fokus på træk- og ynglefugle samt pattedyr. Denne indsats vil også potentielt kunne medføre ændring i adgangsforhold.

Realisering af planens indsatsprogram forventes potentielt at give befolkningen og turister, der besøger området adgang til en mere spændende natur.

### **1.4.3 Menneskets sundhed**

Mange Natura 2000-områder udnyttes til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring og cykling, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper og arter opnår gunstig naturtilstand på sigt, hvilket kan øge den rekreative anvendelse. Der er etableret stier og informationsstandere i området. Kendskab til naturen og dens værdier vil desuden medvirke til at skabe incitament til en større rekreativ udnyttelse af områderne.

Visse indsatser, fx potentielle rydningsprojekter, vil kunne medføre ændringer i tilgængeligheden til delområder indenfor Natura 2000-området.

### **1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer**

Det vurderes, at Natura 2000-planens sikring af den eksisterende udpegede natur i området, bl.a. gennem sikring af en hensigtsmæssig drift og pleje af arealerne og arternes levesteder ikke har indflydelse på jordbund, idet at indsatsprogrammet i planen ikke omfatter tiltag som vil kunne bevirke, at stoffer eller andet materiale vil kunne påvirke jordbunden, ligesom der ikke vil blive gravet i jordbunden.

Det vurderes at vedtagelse af planen ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.

Natura 2000-planens indsatser vedrørende naturpleje i dette område vil potentielt kunne medvirke til at tilbageholde kvælstof og dermed betyde mindre udvaskning af kvælstof til vandområderne.

Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper ikke vil have indflydelse på klimatiske faktorer. Natura 2000-planens bidrag til opnåelse af størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af naturtyperne, vil imidlertid potentielt kunne bidrage til at gøre arealerne mere robuste overfor ekstreme vejrforhold og klimaændringer.

#### **1.4.5 Materielle goder og kulturarv**

Natura 2000-planens indsats omfatter pleje af de naturtyper, der findes på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag, hvilket potentielt kan påvirke adgangen til områder, som har betydning for befolkningen. Natura 2000-planens indsatser kan potentielt modvirke tilgroning af fortidsminder, og dermed kan planens indsatser potentielt medvirke til at sikre kulturarven. I dette Natura 2000-område er der registreret et mindesmærke og en ødekirke, begge kulturminder er fredede.

#### **1.4.6 Landskab**

Dette Natura 2000-område er især udpeget for at beskytte de store mosaikagtige forekomster af klitnaturtyper, som i kraft af deres store arealmæssige udstrækning eller deres høje naturkvalitet er af international betydning. De er værdifulde, da der er tale om så store sammenhængende klitområder i naturlig tilstand, dvs. med fri dynamik, naturlige vandstandsforhold og et veludviklet og varieret plante- og dyreliv. Området er primært karakteriseret ved de store arealer med hvid klit/vandremiler, grå/grøn klit, klithede, samt klitlavninger og grårisklit. Disse naturtypers forekomst i området udgør mere end 5% af forekomsten inden for den kontinentale biogeografiske region i Danmark. Området rummer også betydelige forekomster af grårisklit og næringsfattige søer, herunder lobeliesøer, samt flere andre naturtyper fx slugter med rigkærsvegetation og grønsværsklitter, der er med til at understrege områdets diversitet.

Geologiske interesser har også været i spil ved udpegningen i form af vandremilen Råbjerg Mile. Området består af vidtstrakte og sammenhængende klitområder på Skagens Odde. I den sydlige del af området ses Nordeuropas største vandremile, Råbjerg Mile. Herudover må fremhæves den særprægede afblæsningsflade, hvorover Råbjerg Mile har passeret.

Sikring og forbedring af naturgrundlaget som følge af Natura 2000-planens indsatser vil kunne øge landskabsværdien i området, idet et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper fastholdes og udbygges.

#### **1.4.7 Arter**

Områdets meget varierede naturtyper er levested for adskillige sjældne planter, bl.a. nordisk øjentrøst, pilledriver, vandportulak, fin bunke, tvepibet lobelie, stilk-siv, lyng-øjentrøst, fin siv, mangestænglet sumpstrå, smalbladet pindsvineknop, vendsyssel-gøgeurt, kamillebladet månerude og stilk-månerude. I området findes også kernesvampen stor priksvamp.

I området findes også en vigtig bestand af bilag IV-arten strandtudse, der har sine levesteder i områdets søer og klitlavninger.

Natura 2000-området er vigtigt for dagsommerfuglen hedepletvinge. Hedepletvingens larver lever på planten djævelsbid, som stedvis er almindelig i området.

Området er et vigtigt område for ynglende trane, hedelærke, natravn og rødrygget tornskade.

Natura 2000-planen vil potentielt kunne påvirke Bilag IV-arter, arter på udpegningsgrundlaget, arter som lever i tilstødende områder m.fl., da planen indeholder indsatser, som hedepleje og bekæmpelse af invasive arter, til forbedring af habitater og levesteder for arter.

#### **1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater**

Hovedparten af området er fredet for at bevare et stort og sammenhængende naturområde.

Fredningen har til formål at sikre naturværdier og levesteder i området. Natura 2000-planen indeholder indsatser, som kan potentielt påvirke naturværdier og beskyttelsen af arter positivt. (Se afsnit vedr. Flora, fauna og biologisk mangfoldighed).

### **1.5 Eksisterende miljøproblemer**

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak, kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven.

Tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en mere artsfattig vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter.

Forekomst af invasive arter er en trussel, fordi arterne breder sig hurtigt og udkonkurrerer de arter, der er karakteristiske for naturtyperne. Invasive arter er særlig et problem i klitnaturtyperne.

Afvanding i form af grøfter, dræn eller pumper forandrer ligeledes naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter, der er knyttet til mere tørre forhold.

Fjernelse af hugstmodne træer og dødt ved i skove betyder, at skovene kommer til at rumme relativt få gamle træer og relativt lidt dødt ved, hvilket forringer levesteder for skovtilknyttede arter, herunder bl.a. mange vedboende svampe og biller. Ifølge den seneste artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitatyper.

Planen indeholder en indsats om fastholdelse af pleje på de lysåbne arealer. Hedepletvinge vurderes derfor at have gode forudsætninger for en fortsat, stabil udbredelse i dette område.

For småsøerne vurderes der ikke umiddelbart at være trusler imod fastholdelse af naturtilstanden.

Området er generelt karakteriseret ved, at der er store, lysåben arealer i god tilstand med pleje, men også ret store arealer med manglende drift, hvorfor tilgroning, herunder tilstedeværelse af invasive arter, kan være en trussel.

### 1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Planen indeholder en indsats om bekæmpelse af invasive arter, idet at invasive arter medvirker til at forringe naturtilstanden. Derudover indeholder planen en målsætning om etablering af og fastholdelse af pleje på de lysåbne naturtyper. Denne indsats vil ligeledes medvirke til at bekæmpe de invasive arter inden for Natura 2000-området.

Etablering af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi samt fastholdelse af de indsatser, der er gennemført for at forbedre hydrologien fra 2016-2021, vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i de beskyttede naturtyper, der stiller særlige krav til hydrologien.

Indsatsen for de lysåbne naturtyper vil medvirke til at sikre forholdene for områdets udpegede fuglearter samt hedepletvinge.

## 1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU- lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovebekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

## 1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundslande har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovebekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 bilag 4.

| Planens indvirkning på | Påvirkes | Ingen på-virkning | Redegør for indvirkning |
|------------------------|----------|-------------------|-------------------------|
|                        |          |                   |                         |

|                                         |   |   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-----------------------------------------|---|---|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Flora, fauna og biologisk mangfoldighed | X |   | <p>Der er indledningsvist i den strategiske miljøvurdering redegjort for planens indvirkning på miljøet over landegrænser.</p> <p>Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen.</p> <p>I Natura 2000-område N2, Råbjerg Mile og Hulsig Hede og fuglebeskyttelsesområde F5, vil Natura 2000-planen medvirke til at hindre tilgroning af en række lysåbne naturtyper og levesteder for ynglefugle. Realisering af planens indsatsprogram vil samtidig sikre den § 3-beskyttede natur i området. I Natura 2000- området findes en vigtig bestand af hedepletvinge, samt en del sjældne plantearter.</p> <p>Genetablering af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi samt sikring af pleje medfører, at forholdene for ovenstående arter og naturarealer forbedres idet deres naturgrundlag forbedres sammen med indsatsen for habitatnaturen.</p> |
| Befolkningen                            | X |   | <p>Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. For visse arealer vil gennemførelsen af planen betyde, at de vil blive omfattet af en plejeindsats, som vil kunne medføre en ændret drift på arealerne.</p> <p>Visse indsatser, f.eks. indsat om urørt skov eller pleje der medfører ændret hegning kan potentielt medføre ændringer i adgangen til delområder inden for Natura 2000-området, men samtidig give befolkningen en mere spændende natur.</p> <p>Samlet set vurderes planen at bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for større naturoplevelser.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Menneskers sundhed                      | X |   | <p>Planen medvirker til at sikre de beskyttede naturtyper i området således, at naturen i området på sigt opnår en god-høj kvalitet. Naturområder af god/høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed menneskers sundhed.</p> <p>Det vurderes, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, men i stedet vil bidrage positivt.</p> <p>Sikringen af en beskyttede natur vurderes i øvrigt ikke at have en sundhedsmæssig effekt.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Jordbund                                |   | X | <p>Det vurderes, at planen ikke påvirker jordbundens beskaffenhed idet at indsatsprogrammet i planen ikke omfatter tiltag som vil kunne bevirke, at stoffer</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

|                                                                   |   |   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-------------------------------------------------------------------|---|---|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                   |   |   | eller andet materiale vil kunne påvirke jordbunden. Se desuden vurderinger i tabellen under "Vand" og "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Vand                                                              |   | X | Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne. Natura 2000-planens indsatser vedrørende naturpleje i dette område forventes kun i begrænset omfang at medvirke til at tilbageholde kvælstof og dermed medvirke til at opfylde vandområdeplanens mål.                                                                                  |
| Luft                                                              |   | X | Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.                                                                                                                                                                                      |
| Klimatiske faktorer                                               |   | X | Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper ikke vil have indflydelse på klimatiske faktorer.                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Materielle goder                                                  |   | X | Det vurderes, at planen ikke påvirker materielle goder negativt, idet at realisering af indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkning; men primært omfatter pleje af de naturtyper, der findes på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.                                                                                             |
| Landskab                                                          | X |   | Sikring og forbedring af naturgrundlaget, herunder naturplejetiltag, vil øge landskabsværdien ved at give mulighed for et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper. I dette område er det særligt det store sammenhængende klit- landskab, som forbedres via plejetiltag.                                                                                                           |
| Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv. | X |   | Natura 2000-planens indsatser kan modvirke tilgroning af fortidsminder, og medvirker dermed til at sikre kulturarven. I dette Natura 2000-område er der registreret et mindesmærke og en ødekirke, begge kulturminder er fredede.                                                                                                                                                                    |
| Arter                                                             | X |   | Natura 2000-planen vil kunne påvirke forskellige Bilag IV-arter, arter på udpegningsgrundlaget, og arter som lever i tilstødende områder positivt, da planen indeholder indsatser vedr. sikring af hensigtsmæssig drift og pleje af naturtyperne til forbedring af habitatnatur og levesteder for arter i området.<br>Se også vurderinger i skemaet under "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed". |

|                                                                |   |   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|----------------------------------------------------------------|---|---|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                |   |   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Fredninger,<br>Bekendtgørelsesfredninger<br>og vildtreservater |   | X | Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at stride imod områdets fredning, da fredningen har til formål at sikre naturværdier, hvilket Natura 2000-planen forventes at bidrage til.                                                                                                               |
| Kumulative effekter                                            | X |   | Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten for naturtyper og på området udpegningsgrundlag. Evt. realisering af indsatsprogrammet i planen vurderes derfor potentielt at kunne medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter og vandområdeplanen for området. |

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

## 1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planerne skal generelt sikre en højere kvalitet af naturen og bidrage til en større biologisk mangfoldighed. Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området, hvor en indsats mod invasive planter og hjemmehørende vedplanter samt sikring af en hensigtsmæssig drift og pleje af arealerne og arternes levesteder skal bevare den åbne klitdynamik i området. Med gennemførelse af Natura 2000-planen forbedres tilstanden af de lysåbne naturtyper og ynglefuglenes levesteder og opholdssteder.

Planen indeholder en indsats om udlægning af urørt skov. Udlægning af urørt skov i området kan medføre en ændret adgang til områder på visse tidspunkter af året, hvor jordbunden vil være vådere, ligesom færdsel uden for veje og stier med tiden kan blive sværere som følge af væltede træer, og eventuelle hegninger. Hvor staten udlægger urørt skov, vil adgangen til området vil blive sikret gennem fortsat vedligeholdelse af veje, stier, og friluftsfaciliteter i skovene. På private arealer der udlægges til urørt skov vil de generelle adgangsregler som følger af Lov om naturbeskyttelse, fortsat gælde.

Pleje af eksisterende natur, samt udlægning af landbrugsarealer til natur vil ske efter aftaler mellem lodsejeren og kommunerne og med økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram. Med gennemførelsen af Natura 2000-planen forbedres tilstanden af naturtyperne og arternes levesteder, og planen vurderes derfor overordnet ikke at have negativ indvirkning på miljøet.

## 1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundslande. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

Tilstanden af levestederne for hjejle og markpiber forbedres, således at de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet.

Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden.

Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på 81 ha med fokus på arealer med en kortlagt forekomst af invasive arter på over 10% dækning.

Urørt skov (permanent ophør af drift m.v.) kan være en mulighed af hensyn til naturtyper og tilknyttede arter og fugle. Ved udlæg til urørt skov skal der tages hensyn til levesteder for særligt følsomme arter.

En målsætning om gunstig bevaringsstatus for en bestemt naturtype kan indebære en nedprioritering af en anden naturtype eller art, og det er nødvendigt at foretage et valg.

Lysåbne klitnaturtyper prioriteres generelt over yngre skovklitter, dog søges ældre veludviklede skovklitter bevaret.

I området prioriteres lysåbne klitlavninger, med lavtvoksende vegetation generelt over klitlavninger tilgroet med højt voksende vegetation. Dette medfører samtidig, at tinksmed og trane generelt prioriteres over rørskovens fugle, herunder rødbrude og plettet rørvagtel. Enkelte mindre områder med rørskov søges bevaret for at sikre nogle få par af ovennævnte fuglearter.

Pleje der sigter på at holde klitheden helt fri for trævækst, især bjergfyr, prioriteres højt, men er i modstrid med at opretholde bestande af hedelærke og natravn inden for området. Mindre bestande af nævnte fuglearter vil fortsat kunne opretholdes i randen af området op til plantagerne og i de spredte smålunde inde i området.

Ved naturgenopretning prioriteres lobeliesøer over søbred med småurter, idet sidstnævnte søtype betragtes som en miljømæssigt forringet udgave af lobeliesøer.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

Udgangspunktet i prioriteringen af indsatser i området er de prioriterede habitatnaturtyper som grå/grøn klit og klithede (2130 og 2140).

Klitlavninger er ikke en prioriteret habitatnaturtype, det giver basis for at prioriterede fugle der lever i de lysåbne klitlavninger, frem for de fugle, der lever i de højt voksende og tilgroede klitlavninger.

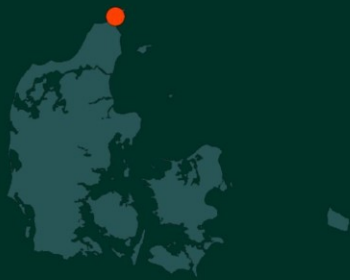
Lobeliesøer prioriteres idet naturtypen vurderes mere værdifuld end sø med søbred med småurter.

## **1.10 Overvågning**

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.





## Resume

Strategisk Miljøvurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Råbjerg Mile og Hulsig Hede (nr. 2). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.



Miljøstyrelsen  
Tolderlundsvej 5  
5000 Odense C

[www.mst.dk](http://www.mst.dk)